

TATÓ ROMERO

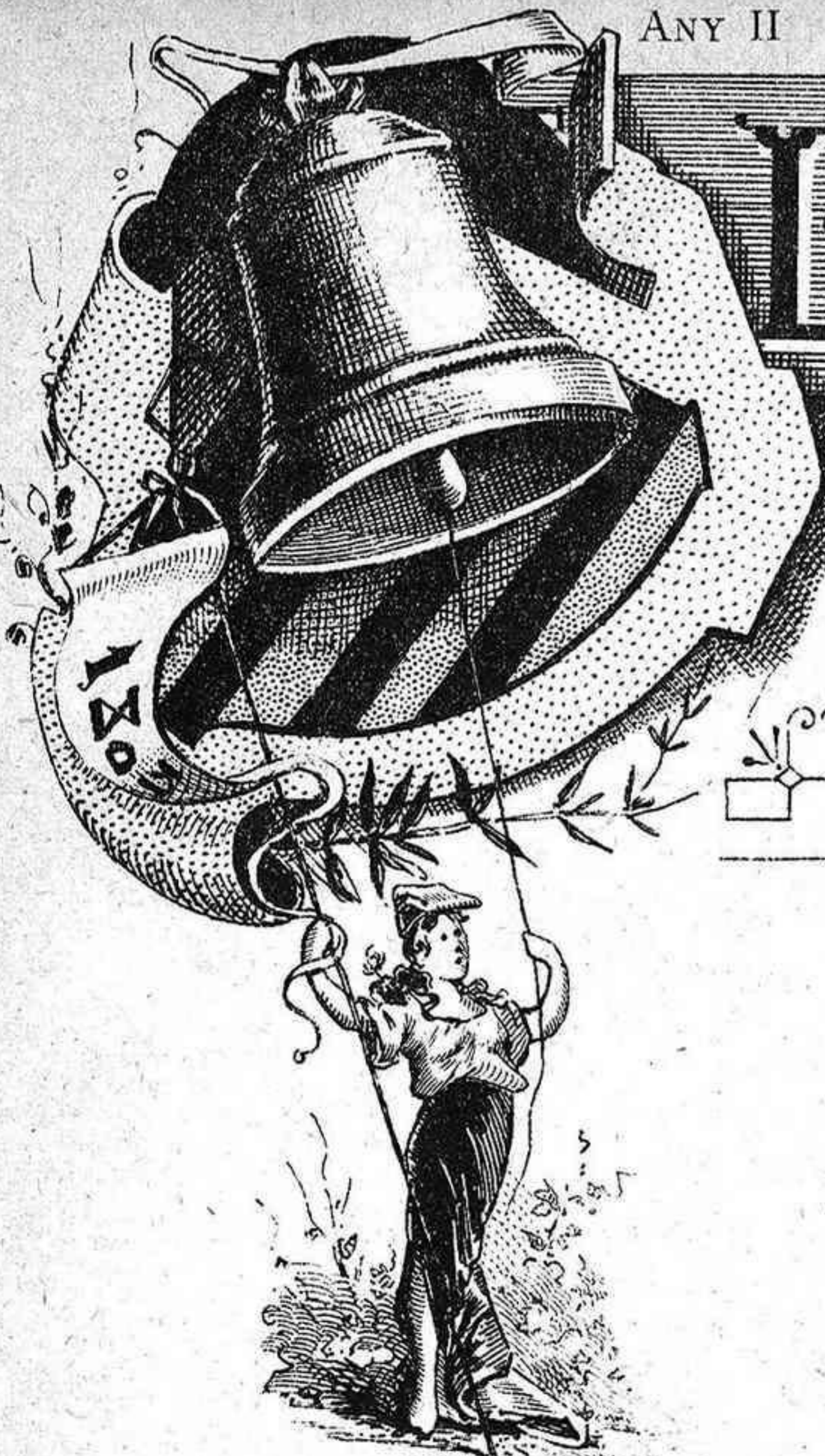
SETMANARI CATALÀ

FESTIU IL·LUSTRAT Y LITERARI

10 CENTIMS lo número per tot arreu.

Preu de subscripció 2 R^s al mes.

REDACCIO: San Pau -- 56-Lit.

D. FERNANDO GOMEZ

(GALLITO.)

Ni á simpátich ni á valent
cap destre li du ventatje,
te cop d' ull, cor y coratje
y sent l' art com ningú 'l sent

Te fama de bon torero
que sos merits acrissola,
y son nom forma aureola
ab los del *Tato* y Romero.

SUMARI

TEXT: Malas volensas, per J. Soler R.—Crónica de la setmana, per Punxa sárrias.—Un recort, poesia per Joan Just (P. Brot).—Epigrama, per Emilio Costa.—Los gegants, poesia, per Antonet del Corral.—Represalias, id., per Joseph M. Codolosa.—Comedias y comediantes, id., per J. Staramsa.—*Curiositats*. (Lo combat de Trafalgar).—Teatros, per Un cómic retirat.—Campanadas.—Diversions públicas.—Efemérides.—Telégramas.—Avis important.—Secció de Trenca-clòscas.

GRABATS: D. Fernando Gomez (Gallito), retrato, per A. F.—Estiueijant, per Cilla.—Tipos aygualits, per Efigs.—Don Joseph Echegaray, retrato, per.... Punts suspensius.—Los presumits, per Cilla.—Amor, per A. Ssor.—Banys d'amor y Lliadó de solfeig (trets del alemany), per A. Ca-zorla.

FOLLETÍ: L' aucellayre, per A. Ferrer y Codina.—A la mort de m' aymia, per Jaume Vilar, ab ilustracions de F. Gomez S.

MALAS VOLENSAS (?)

(DEL NATURAL)

LEULI puesto, que are puja la *senyora!*

—¿Que ho diu per mí?

—¡Cá, santa cristiana! si ho dich pe 'l que vé al derrera de vosté.

—Es que derrera meu no vé ningú, y tinch notat, que vosté s' ocupa molt de mí.

—¡Ay filla! de qui 'ns podém ocupar millor los pobres que de las *marquese-tas*.

—¡Que 'n té poca d' educació!

—Una miqueta més que vosté ¿ho té entés? ¿Que s' ha figurat que perquè una no vá tant arreglada, ja no sab de quin color van vestits los modos?

—Si ho sapigués no m' insultaría com ho está fent.

—¡No l' insulteu á la *senyoreta!* Va tota carregada de *arromajos* y penjerellas, y de segú que encara ho deu.

—¡Insolenta! tot lo que porto está ben pagat; no faig com vosté que compra estovallas á las gitanas y encara no las paga.

—Aixó, ho dirá pe 'l gust de dirho.

—No sóch jo sola qui ho diu: tot lo barri 'n vá plè; y demprés, ja veurá, á mi no 'm busqui 'l cós que jó rés l' hi deya y.... de menos me 'n donaría lo dirijirli la paraula!

—¡Ay filla! per mi ja está ben llesta.

—¡Sembla que plega velas!

—Ja veurá, *senyora*..... cols, jo no 'm rendexo per ningú y molt menos per semblants personatjes com vosté.

—Com que té mes que callar.

—¡Poca vergonya!

—Tinga compte en lo parlar.

—Vosté l' ha de tenir ab lo que diu.

—¿Que 's refereix ab lo que l' hi he dit de las *estovallas*? Si li pica rasquis.

—No, filla, no; puch portar lo cap molt alt ¿sab?

—¿Lo cap alt, diu?... já... já... já... ¡no 'm fasse riu-rer!

—Si *senyora*, si, més alt que vosté; jo no rebo *certa clase* de visitas com algunas que 's volen fer passar per.... lo que no son.

—Ha de tenir entés, que no m' haig d' amagar per rés, de las visitas que rebo.

—¡Sembla que l' hi he tocat lo viu!

—No, filla, no; á mi tot lo vehinat me coneix, y no he donat may motiu de que 'm mormoressin ¿sab? Vosté si que ha de tenir compte ab lo que diuhen.

—¿Be, qué? ¿que diuhen?

—Res, que.... la seva filla farà Pasqua avants de Ráms!

—¿Que vol dir ab aixó?

—Poca cosa... que mes aviat menjarém confits de bateig que no pas de bodas.

—¿Sab que vosté m' está *pervocant*?

—No, filla, no; no acostumo.

—¡Tinga cuidado perquè ja estich al cap de munt!...

—Are veigi... donchs jo encara estich al cap de vall; ab aixó ¡figuris si 'n tinch de cosas per dir!

—Com que tot lo que pot dir es mentida.

—Vosté ho dirá aixís, pero si no dongués motiu, la gent no enrahonaría.

—¡Que 'n té poca!..... ¿Quins motius, dono? ¿Digui?

—¡Com si diguessim! ¡No es rés lo tení 'l promés á dormir á casa!

—Com que no es cap mal.

—¡Vol callá! ¡'l pis es prou grán! ... Sala y arcoba, menjador y cuina.... Lo promés deu dormir á la cuina porque.... 's mantingui calentó ¿no 's veritat?... já... já... já...

—Hont' dorm, no 'n té que fer rés.

—No, dona, no; jo l' hi dich perquè vosté diu que pot portá 'l cap molt alt....

—Si *senyora*, si, més que vosté; y demprés, no n' ha de fer rés de las mevas cosas ¿ho sent? y no 'm busqui 'l cós que are com are no estich per gayres romanos y vosté sembla que s' ha proposat rifárssem.

—Ja veurá, si vosté no m' hagués buscat, jo rés l' hi deya, ni ganas que no 'n tenia

—Jo l' hi he fet una broma y...

—Si, y l' hi ha sortit malament ¿no es veritat?

—Vosté 's creya que jo 'm burlava ..

—Y jo l' hi he matxacat lo clau fins á la cabota ¿eh?

—No *senyora*, no, pero.... 'm sab greu que 'm cregui capassa de fer burla de las personas, y molt menos de vosté.

—Si no ha sigut aquesta la seva intenció; ¡per mi com si rés no hagués passat!

—Per mi tampoch, pero....

—Digui....

—Voldría que no fés correr alló del promés, no per rés ¿sab?

—¡Oh, ja, ja;... comprénch!

—Sino que hi ha gent que, sempre pensan mal y.... costa tant poch posar una taca sobre una persona!

—Per la meva part ningú ne sabrá rés.

—Per la meva tampoch.

—¡Ja ho crech! interés hi té.

—En fí *senyora Francisqueta*, dispensi.

—No hi há de que, *senyora Ramona*.

—Com si rés haguessim dit.

—Aixó mateix.

—Vaja, bon dia tinga.

—Estiga bona.

(*La senyora Francisqueta apart.*) ¡Te las hi ben picadas!

(*La senyora Ramona també apart.*) ¡Te 'n recordarás *senyora* de.... cartró!!

(*Jo ab veu alta*) ¡Y totas duas van deixarse cremar lo platillo!

J. SOLER R.

CRÓNICA DE LA SETMANA

Já deuen haver vist y sentit la *marimorena* que s' ha armat á Barcelona aquesta última setmana.

Barracas de burots cremadas, cargas de caballería, corredissas, ferits, esgarrats y sobre tot *fraus* n' hi han hagut pel pare y per la mare.

No s' cregan; de tan en quant convenen aquestas *expansions populars*, perque, pregunto jo, ¿que sería del nom d' una ciutat populosa com la nostre?

Ab la inacció, tot se vá oblidant; ab lo soroll tot se fá célebre.

O sino probas n' ha donat lo Doctor Audet-antiseptic, que ab lo soroll del bombo ha adquirit una celebritat..... de llautó.

Barcelona s' ha fet coneixe una vegada mes dintre 'l mon *civilisat*. Ha volgut fer veure á l' Europa en pés, que per cremar barracas y armar jarana s' pinta sola, que, si bé no ho sembla, es un bon xich pelut.

La liástima ha estat, que durant las corredissas *bu-roticidas* per l' Ensanxe de Barcelona, tinguessim lo patró fora.

¡Don Francisco de ma vida! sols ell hi faltava.

¿Que s' hi jagan, que si ell hagués tingut la vara no hi hauria hagut *bullanga*?

Quant menos per respecte á las sevas patillas.

¡Pobre Don Paco! s' diu que há arriuat malaltó, y ell mateix ho va dir en lo saló de Cent, ab una cara de prunas agres que feya, que alguns no van poguer per menos de esclamar:

—D' aquesta feta 'ns quedém per *in sécula saeculorum* sense alcalde.—

Y allavors cada dia hi haurá crema de barracas, perque quant no hi há lo gat, las ratas ballan.....

En nom del cel, Don Francisco, no 'ns deixi, si vol viurer forsa; sempre té 'l remey apunt.

S' absté de fer techs y piscolabis y ja veurá com ho logrará aviat.

No hi ha res que dissipí tant las naturalesas com los enfits.

Y com creyém que á Granada va assistir en cinch ó sis banquets, á Madrid en tres ó quatre y á Córdoba va ser obsequiat ab un que vá costar á aquell Ajuntament la friolera de 5000 pessetas, no podém per menos de opinar que tanta barreja d' aliments, estragan cossos de mes calibre que 'l del nostre Alcalde.

Y aixó sense contar los discursos que ha fet per tot arreu.

Perxó creyém que l' única malaltía del flamant marqués de ¡Olé tu mare! no consisteix en altre que en un *enfitorum ventrellinque*.

Encare, que, també s' podria atribuir als esforços titánichs, que ha tingut de fer pera lograr lo que ha portat dintre la maleta.

Gastos y mes gastos per Barcelona. Perque, sapigut es de sobras que tot ho pagaré la pubilla, inclús la manutenció de la *desinteresada* Comissió, que per supuesto, pagant un altre, no deu haver mirat prim ni regateijat un centim..... perque ¿que son mil duros per una ciutat com Barcelona?

Vaija, celebrariam que D, Paco, s' posés bó aviat, per veure si complirá, lo que, *emocionado en alto grado*, oferí portar á cap, en lo Saló de Cent.

No voldriam equivocarnos, pero, nos sembla que 'l senyor batlle, es d' aquells del estribillo:

“¡Lo prometre no fa pobre!”

PUNXA SÁRRIAS.

UN RECORT

A MON AMICH EN JOAQUIM REGUANT.

Quant, de Girona, vingueres, unas flors, Quim, me dugueres que, per mi, son, rich present; reb, donchs, mon agrahiment per l' obsequi que tu m' feres.

Jo venero aquestas flors del teu perfumat roser ab lo deliri y plaher que venera sos tresors lo interessat usurer.

Estimarlas, no puch mes. Grant ¡molt grant! son valor es. ¿Com no hauré jo d' apreciarlas si, ab sa sanch, varen regarlas en Ferrandiz y en Bellés?

¿Com vols tu, que mon amor no consagri, á tas floretas, si ab lo llenguatje del cor ellas me parlan, ¡pobretas! de jorns d' angunia y dolor?

Ab ellas, á ma presencia apar un Consell de Guerra qu' adormida sa conciencia fallá, de mort, greu sentencia contra dos fills de la terra.

Veig, també, l' espanyol poble implorantne—¡bella acció!— p' els condemnats, lo perdó y pagarli acte tant noble negantli sa pretensió.

Veig encar' dos lliberals que, de fel, cobert son cor á morir, van, ab valor

com si fossin criminals fusellarlos, veig... ¡horror!

Y després ma pátria aymada ensemps que sa ira desplega y contra 'ls butxins renega, abatuda y endolada que, per las víctimas, prega.

Si be cinch anys nos separa d' aquell fet, jo no l' veig lluny perquè. l' mateix que fos ara, en ma pensa tinch, encara, aquell vint-y-vuyt de Juny.

¡Oh, Quim! la crudel ferida qu' un acte tant inhumá en mon pobre cor causá, ab tas flors, si m' resta vida, amich Quim, may se clourá.

JOAN JUST (P. BROT.)

EPIGRAMA

S' encenia l' altre dia la casa de 'n Nicolás, y son amich en Tomás, li va dir que s' encenia.

—Es imposible, babau! li contestá,—no pot ser; puig que porto has de saber en la butxaca la clau.

E. COSTA.

ESTIUEIJANT

—Saps noy lo que hi reparat,
que s' infla la senyoreta,
—¿perqué?
—perque l' any passat
estava molt mes magreta.

—Tant á ciutat com á poble
sempre faig tipo de noble.—

—¡Que felissos cosinet!
—¡Cosineta que ditxós
—Avuy arriba l' Ambrós
—Lo teu marit! que ximplet,
tant bé qu' estavam tots dos!—

—Dimontri, quin sol que fá,
¿d' aixó 'n diuhen veraneá?

TIPOS A YGUALITS

—¡Ay Pepito quinas vistas!
 —¡Ay mamá si are 'ns vegessin

—Si aixís pels carrers anessin
 que 'n farian de conquistas.

—Tenim de comprá un vestit
 per pogué aná á pendre banys—

(ab vint rals tenen un trage,
 l' únich que no admet enganys.)

EFGS.

LOS GEGANTS

Que ab tot y no esser Corpus
solém véurer *los gegants*,
ho provan las ximplerías
que molts personas fan.

Conquistadors de boquilla,
contractistas morts de fam,
procuradors sense títol
y nobles de *pa sucal*,
que ab tot y las apariencias
no *despenjan de gayre all...*
fent veure més del que tenen,
aquets solen fe 'ls *gegants*.

Aquella gran xafardera
que corrent per lo vehinat
explica ab poca decencia
las tonterías més grans
que veu en casa dels altres,
(aixó sí, del balcó estant),
sens mirarho poch ni gayre
prou vist es que fá 'ls *gegants*.

Aquell que per darse tono
freqüenta las societats,
per fer veure á la ignorancia
que *passarla* molt bé sab;
quant si li miréu l'esquena
fins lo gech li puja al cap....
es prou vist que á cop de vista
ab cautela fa 'ls *gegants*.

La casadora coqueta
que passa de los trenta anys,
que 's pinta llavis y galdas
y 's trama mil ademans
per veure si aixís ab manya
no 's queda *per vestir sants...*
se li veu que ab poca sombra
mateix que altres fa 'ls *gegants*.

Militar—si be ab prou feynas—
que al café ab altres companys
donantse tó, mil conquistas
esplica á istil de *D. Juan*,
que al dirlas es la riota
de la gent del seu devant....
cada punt que obra la boca
se 'l coneix que fa 'ls *gegants*.

Regidors mancos d' astucia,
aristócratas tronats,
curials de molt poca llabia,
gent d' importancia y poch rals,
sabis que per ruchs ni passen,
toreros y capellans....
més quí menos sens volguerho
per tot solen fe 'ls *gegants*.

Y ab las tals reminiscencias
molt be queda demostrat
que no sent día de Corpus....
en tot temps sobran *gegants*.

ANTONET DEL CORRAL.

REPRESALIAS

ANÉCDOTA

Conta una crónica antiga
de lo temps del rey Joan
de Castella, que 'l galan
trovador Enrich Zunyiga:

Una trova compongué
tan bonica y acabada
que á mes de ser celebrada,
per molts copiada sigué.

Y tan popular se feu,
qu' en tot punt, vasalls y nobles,
cantavan sas dolsas coples
ab bona ó dolenta veu.

Un de los qu' ab mes furor
las cantava sensa nota
y ab veu d' esquerpa granota,
era un ataconador.

Aixís que los ulls obría
la cansó tenia 'ls llavis
y fent á s' autor agravis,
versos treya y n' hi afegía.

Volgué Deu que un jorn suchsuis
que passant per la botiga,
lo bon trovador Zunyiga
d' el pegot lo cant sentís.

Entrar y encararse ab ell
tot fou cosa d' un instant;

—Que tal mestre?—Treballant,
tinch qu' acabar eix parell
pel marqués de Bonavista,
¿qu' os sembla lo seu conjunt?
bon xarol y bon repunt,
¿que diguin que no so artista!

—Es una feina acabada!
—¿Ningú 'n lo trevall m' humilla!—
Lo poeta una falsilla
agafa ben esmolada.

Y en un dir amen, sis, sás,
ab coratgé que li sobra
del pegot destrosa l' obra
deixantlo ab un pam de nás.

—¿Qu' heu fet are?—Lo que 'm plau!
—¿S' heu tornat boig?—Fácil es.
—Lo calsat m' habeu malmés!
—Vos ma cansó, estem en pau!—
y sens' afegir ni un mot,
surt d' alli, darrera d' ell
portant á la má 'l parell
destrosat, corra 'l pegot.

En lo palau entra 'l poeta,
també hi entra lo sabater
increpant al cavaller
per la seva malifeta.

A las orellas del rey
arribada la noticia,
sent amich de la justicia
y de fer cumplir sa lley.

Maná entrar als contendents;
y una vegada enterat,
de quan havia pasat
y de sos antecedents.

—Be t' está si pasas penas
—digué al mestre d' obra prima—
«Si á tas obras tens estima
«no destrossis las agenas.

«Si la propietat no acatas
«sufrirás mes d' un revés,
«sent aixís, no cantís mes,
«cuidat sols de fer sabatas.

Si en lo temps present,—jo crech—
las represalias valguessin,
ja caldria que pleguessin
molts sabaters que conech.

JOSEPH M.ª CODOLOSA,

Comedias y Comediantes

Sens que gayre lluny aném
yull demostrá als meus lectors
que de comedias y actors
á cada pas ne trobém.

Aquells vehins que mitj dia
passan á la galeria
criticant ab increment
los fets de un altre vehí,
aquets ben clar se pot di
que fan *Lo dir de la gent*.

Aquell pare que fills te
y en lloch de fels anar be
pel bon camí, no repara
que 'ls mal vicis qu' ell segueix
los fa perdre, no coneix
que representa 'l *Mal pare*.

Lo gomós escanyolit
que va tirant presumit
a las noyas pels carrés
piropos qu' ell sol s' inventa,
aquest be ó mal representa
D. Juan Tenorio y res mes.

Los pobres mestres d' estudi
que no tenen qui 'ls ajudi
per guanyarse 'ls rossegons
y han d' *instruir* á uns xicots
burros, tontos y grandots,
fan *Lo mestre de minyons*.

Aquell tipo delicat
y en tot tocat y posat
y no veu las consecuencias
quan als altres dona pena,
sense trepitjar la escena
fa *Lo pare conveniencias*.

Lo brau y honrat jornalero
que passa lo dia enter
prop de l' enclusa y lo mall
per poguer guanyarse 'l pa,
aquest sab desempenyá
molt be *Lo ferrer de tall*.

Aquells dos enamorats
que quan están acostats
los va palpitant lo cor
si fa poch temps que festejan,
no hi ha pas dupte que ensejan
molt be «*Lo primer amor*.»

Lo fill que perquè te dona
rica, 'ls pares abandona
y d' ells ja no 'n vol fer cas;
no compren que aixís obrant,
pobre, está representant
Tal farás tal trobarás.

Aquell jugador d' ofici
que lo joch es lo seu vici
y quan d' or se veu cubert
mes encare vol jugá,
de tant en tant també fa
Qui tot ho vol tot ho pert.

Ab aixó ben clar se veu
y repeteixo als lectors,
que de comedias y actors
se 'n veuhen per tot arreu.

J. STARAMSA.

LA TOMASA.

GALERIA DE CELEBRITATS

José Echegaray

D. JOSEPH ECHEGARAY

Ell es lo géni teatral
que mes conquistas alcanza
y la mes ferma esperansa
de la Escena nacional.

Sa fecunditat es sola
comparable á lo increíble
y dú, hasta hont durla es posible,
la Dramática Espanyola.

GURIOSITATS

Lo combat de Trafalgar.

principis de 1805 tots los esforços de Napoleon se dirijían contra Inglaterra. A las costas del Canal de la Mancha, havia reunit prop de mil barcas destinadas á transportar 160,000 homes per desembarcarlos á las platxas de la Gran Bretanya.

Pero aquesta expedició no podia portarla á cab, ab probable éxit, sense la cooperació d' una esquadra poderosa. Era indispensable allunyar del Canal las esquadras enemigas, y reunirhi en cámbi totas las forsas marítimas de Fransa y Espanya. La marina de Napoleon juntada á la de Carlos IV de la que disposava com propia, presentava una forsa de 80 Navíos de linea y no menor nombre de fragatas y altres barcos mes lleugers esparramats en diferents punts del Occeá y Mediterráneo.

Totas aquestas forsas divididas formant esquadras, váren rebren la ordre de disseminarse per la mar, anant á devastar las Antillas inglesas, després de lo que, devían fer cap á Europa, en hont, juntant en un sol cos á totas ellas, caurían sobre el Canal y se farían amos d' éll, mentres s' efectués lo gran desembarch á las costas del Regne Unit.

Passarém per alt las inútils tentativas que procurá realisar lo gran Capitá per portar á efecte lo seu plan, y entrarém de plé á fer la relació del Combat naval mes horrorós qu' ha presenciát lo nostre sigle y qual recort se perdrá solsament en la memòria del temps, hont han de desapareixer per necessitat las mes grans epopeyas, los mes grans aconteixements tapats per las tenébras de la tupída eternitat.

Lo mando general de las forsas navals l' havia donat Napoleon á Villeneuve, home de grans dots com á Capitá de navío, pero de escassíssimas facultats com almirant.

Las forsas inglesas eran manadas per Nelson, géni de primer ordre, que va fer en la táctica de mar una revolució, com va ferla lo Cesar francés en los exércits de terra.

En Janer de 1805 Villeneuve se trovava á Tolón y Nelson en Malta.

Nelson busca á son enemich per las costas de Italia, de Africa y Egipte y á la fi arriba á son coneixement que Villeneuve havia passat l' Estret y que havia aumentat la seva esquadra á Cadiz ab barcos de refresch.

La esquadra inglesa es dirigeix á Lisboa. L' avissan allavors que l' esquadra aliada feya rumbo á América y la segueix.

Villeneuve que, en efecte, amenassava las Antillas inglesas, sab la arribada de son enemich, y havent lograt, conforme á las instruccions rebudas, allunyarlo de las costas de Europa, posa la proa altra vegada al Estret.

Després d' alguna escaramusa que va tenir que sostenir ab l' almirant inglés Calder, va fer rumbo la esquadra aliada á Cadis, hont va arribar lo dia 20 del mateix mes.

(Continuará.)

ESPANYOL.—En la última funció de *moda* se representaren las bonicas comedias tant aplaudidas de nostre públich *Los Hugonotes* y *Un crimen misterioso*. Apesar d' haver sigut molt aplaudidas en otras companyias, foren agassajats las senyoras Guerra, Martinez y Guerrero, y los senyors Rossell, Tamayo y Mendiguchia.

Per dijous estava anunciat *El cura de Longueval*, obra traduhida de la que ab lo títol de *L' Abbé Constanti* s' ha representat ab tant extraordinari éxit á París. En dit arreglo, lo senyor Mario desempeñarà lo paper de protagonista que se 'ns ha dit hi está á gran altura.

La senyoreta Guerrero s' ha encarregat de la part de Bety, que ab tant gran aplauso desempeñá la senyoreta Mendoza Tenorio á Madrit. Li augurém un triunfo.

Sera posada en escena ab la més escrupulosa propietat (com ja té acreditat lo senyor Mario) estrenantse tres magníficas decoracions del reputat escenógrafo senyor Busato.

CATALUNYA.—*El desdén con el desdén*, preciosa comedia de Moreto, fou la obra que ab tant agrado de la escullida concurrencia que assisteix á aquest teatro s' ha representat últimament. Sigueren molt aplaudits la senyoreta Calderon y los senyors Calvo (D. Ricardo y D. Fernando).

La Carcajada proporcioná al senyor Vico altra ovació de las moltas que té rebudas. Difícilment lo personatge del infortunat *Andrés* pot tenir millor intérprete del que li dona dit actor. Estigué molt ben secundat per las senyoras Guillen y Casas, y los senyors Calvo (D. Ricardo) y Gimenez.

Per lo dimecres estava anunciada la funció dedicada al degá dels actors espanyols D. Joseph Valero, y per lo dijous l' estreno del drama en 1 diálech-exposició en prosa y 3 actes en vers, original del gran dramaturch D. Joseph Echegaray, titulat: *Los Rígidos*. En lo desempeñyo hi pendrán part totas las primeras parts de ls companyia.

TIVOLI.—Molt satisfeta pot quedar la Empresa ab l' éxit de nostre paísá lo tenor senyor Bertran, que per primera vegada se presentava devant d' un públich, y que tant brillant éxit obtingué al interpretar la difícilissima part que té en l' ópera *Rigoletto* que fou la destinada pel debut.

Ja que eix artista és tant novell en lo teatro, 'ns permetterém aconsellarli no s' enorgulleixi dels aplausos, ja que ab sa bonica veu, molt ben timbrada en tots los registres, pot arribar á ser una gloria espanyola si té constancia en l' art y persevera en sos estudis al costat d' un bon mestre.

Pel mateix motiu li preguém no vulgui introduhir innovacions, com ho feu ab lo badall que doná després de la preciosa *cantilena* del quart acte, puig si bé algunas vegadas se pot veure aplaudit per alguns, es molt fácil que los més, lo censurin.

Secundaren ab gran maestría al debutant las senyoras Fons y Cescati, y l' senyor Bachs. La orquesta, com dirigida pel reputat mestre senyor Perez Cabrero.

Dissapte s' estrenará la preciosa ópera del infortunat Bizet, titolada: *Carmen*. La Empresa, á fi de que tinga lo més complert éxit, no hi ha escassejat gasto de cap classe, ja sia en decoracions, trajos y demás accesoris.

Lo desempeñyo de las primeras parts está confiat á la senyora Giorgio y senyors Bertran y Carbonell.

Ab tals auspícis no es difícil lo preveure grans entradas. CALVO-VICO.—*Las niñas desenvueltas*, sarzueleta en un acte que s' ha estrenat últimament, si bé no es una obra notable, serveix per ver passatemp y en ella hi lluheix sa gracia la senyora García, per lo que ab molta justicia es aplaudida. També están be en sos papers las senyoreta Gonzalez y senyora Perlá.

Segueix en la plana 10,

LOS PRESUMITS

—Al detrás del partit, tot ho he perdut, mal llamp me cègui! y qu' ara 'n Rius fins me negui una plassa de burot...!—

—Tot materia, sí senyó; si hi hagués Deu, ho fòra jo.—

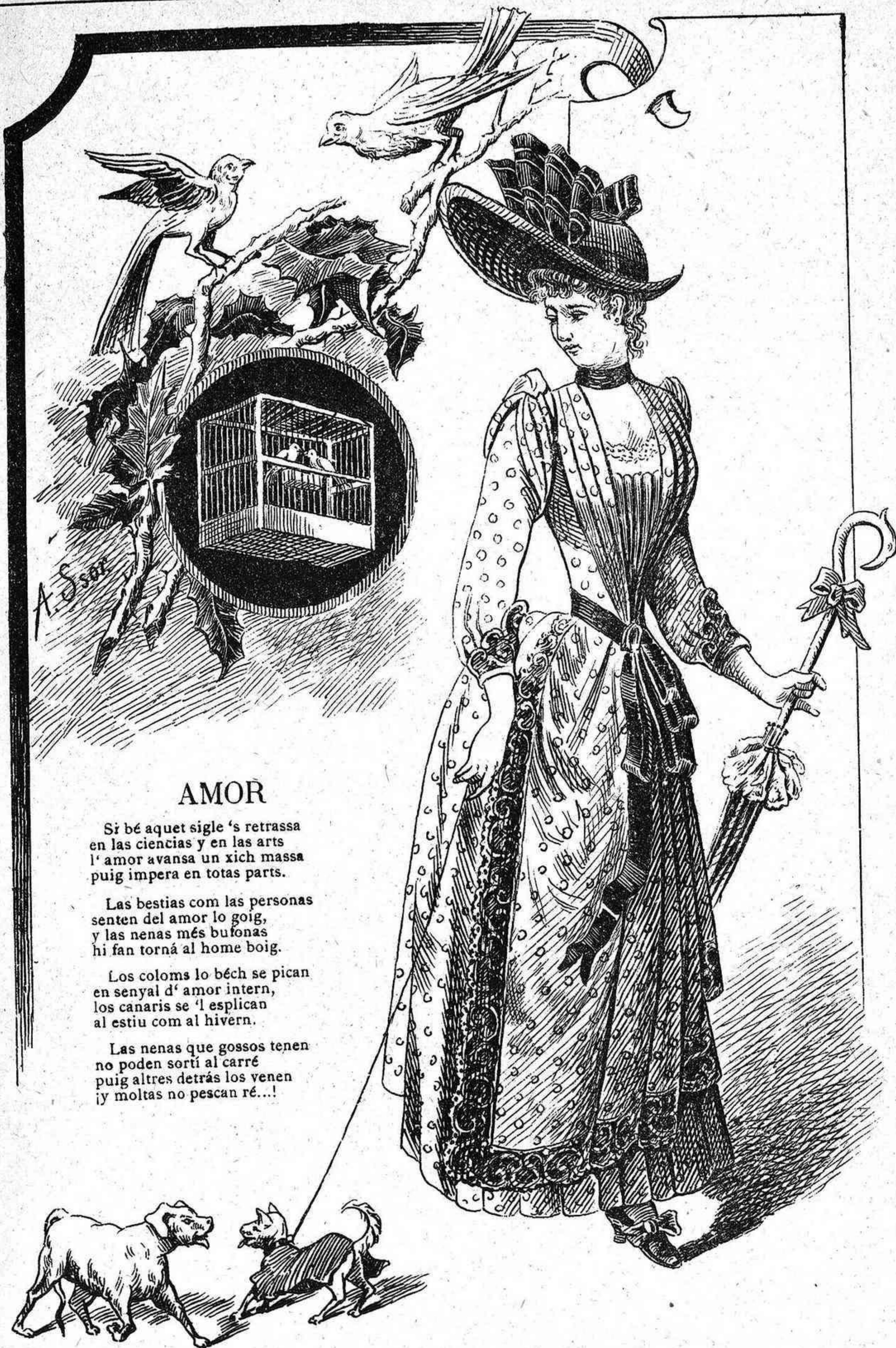
—Lo qu' es á mí, cap toro m' acorrala.—

—Ja son las nou, malvinatje, y ella deu ser ja al balcó, com que tinch tant hon visatgé no pot viurer sense jo.—

—Qui vulga res, que surti.—

AMOR

Si bé aquet sigle 's retrassa
en las ciencias y en las arts
l' amor avansa un xich massa
puig impera en totas parts.

Las bestias com las personas
senten del amor lo goig,
y las nenas més bufonas
hi fan torná al home boig.

Los coloms lo béch se pican
en senyal d' amor intern,
los canaris se 'l esplican
al estiu com al hivern.

Las nenas que gossos tenen
no poden sorti al carré
puig altres detrás los venen
¡y moltas no pescan ré...!

Los emigrantes que s' estrenaren lo passat dimars, fou rebuda ab indiferencia, ja que desde lo principi fins al fi, lo públich anava en busca d' algo y no hi sapigué veurer res. Se baixá lo teló y *pax vobis*.

Per lo dijous estava anunciada una extraordinaria funció per benefici de la senyoreta Gonzalez. Dadas las moltes simpatias que ha sabut captarse y lo escullit del programa li augurém una *senyora* entrada.

PLASSA DE TOROS.—Per lo próxim diumenge 21 del corrent, se prepara una gran corrida, lidiante en ella sis braus toros de la acreditada ganaderia navarra de D. Jordi Díaz. Los matadors serán los joves y valents destres, *Gallito*, Valentín Martín y *Fabrilo* ab sas respectivas cuadrillas.

Dat las notables corridas qu' en lo present any 'ns ha dat la actual empresa y sabent además las condicions de la ganaderia, y las moltes simpatias que tenen á Barcelona los matadors, no es difícil assegurar una gran entrada.

UN CÒMICH RETIRAT.

Campanadas

Van acabar los tumultos dels Consums, va haberhi tiros, cops de pedras, van passar carros, van cremarse papers.....

Y lo que més me fum:
es que 'l poble clar no hi vegi,
ab tant de llum.

Segons informes, va á ofegarnos una nova emissió de bitllets de banch. Ja va prepararse ab una sortida de *riscat* féta ab molt salero.....

Y va resultar que los pobles d' Israel fóren molt richs..... Y van venir los filisteos..... Y van endursen las cinquenas..... Y las fillas de Jehová van quedarse ab una papereria per embolicar sigrons. *Vers I cap. V. S. T.*

Lo diumenge avants de inaugurar sas funcions á Girona la Companyia catalana, es donava en lo Teatro d' aquella Ciutat la representació de *D. Juan Tenorio*, y en lo quint acte ó siga el del cementiri, lo comparsa encarregat de representar la Estátua del Comendador va sentirse indisposat, efecte del calor y la inmovilitat que van recomenar-li.

En lo moment en que *D. Juan* estava al mitj de son deliri increpant á aqueils sérios marbres, comensa á tornarse groch el del Comendador y á tambaleijar y de prompte obrint la boca tan com va poguer, semblant aquellas figuras de pedra que hi ha en los surtidors, va tirá sobre el pobre *Tenorio* tot quant havia menjat aquell dia.

L' efecte que causá en lo públich, ja pot considerarse, encara avuy la gent riu al recordarho.

(Es rigurosament histórich.)

Llegim en un diari de Madrit:

«Audet, médico.—Sigue curando con gran fortuna por sus nuevos sistemas las dolencias crónicas que afligen á la humanidad.»

Traduhim:

«.....Segueix escurant pels seus vells sistemas las butxacas de la humanitat....»

Com no sabem gayre de castellá, si en la traducció nos havém equivocat ho ratificarém, sense dar la culpa als caixistas; com certa gent *còmica* que ho fá aixís, per tréurers lo mort del demunt.

A Lleyda 's preparan grans festas ab motiu de l' aprobació del ferro-carril de Noguera-Pallaresa....

Se 'n recordan los ilerdans que l' altre vegada també van celebrarho ab gran entussiasme y....

no fué verdad tanta belleza.

Lo divendres passat, durant la sessió del Congrés, que estava molt animada, un diputat jove, per cert, y perteneixent á la fracció de 'n Gamazo, no sabent com expressar al senyor Sagasta, per son eloqüent discurs, los vius desitjos que per ell sentia, va dirli, no sabem si ab intenció ó sense:

—Créguim, D. Práxedes, desitjo que caygui del poder per demostrarli 'l carinyo que l' hi tinch....

—Donchs fill, vá contestarli 'l President dels ministres, ab sorna y rialleta de conill, l' hi asseguro que aquesta demostració no 'm corra cap mica de pressa.

¡Qué satisfet devia quedar l' entussiasa diputat, al rebre aquella pilota!

La montanya ha parit.

Tot lo que ha dut lo monarca del arrós, ha sigut un *apeadero*.

¿Y per aixó es va posar los guants?

¿Y donchs y la agregació?

Yo 'm pensava que la crema de las barracas faria el pes. Llástima de talonaris.

Passa ab los frares com ab las granotas.

Están fent una serenata en un estang. Hi tiréu una pedra y se sent per espay d' un bon rato un sepulcral silenci.

D' una, vé l' altra, després l' altra y tot seguit tota la comunitat, alsa altra vegada al coro mes fort que may.

L' any 35 va tirarse la pedra al estang dels frares y per espay de molts anys no s' vá veurer un hábit en part del mon (d' Espanya).

Pero fa poch que va sortirne un, á qui la gent mirava ab ulls d' admiració; després, dos; mes tart cent, y ara ya casi com las granotas torném á tenir tota la colla á sobre.

Cuidado ab las pedras

Lo poeta Zorrilla segueix malalt á Granada.

Totas las reflexions que li fan los seus amichs son inútils; no 's pot treure del cap lo discurs de D. Francisco de P. Rius y Taulet.

Lo *Barcelonès* copia las ressenyas que fan de la entrada del arcalde, *La Dinastia* y algun altre periódich.

¿Com dimoni no ho fa també ab las del *Diluvi*, *Publicidad* y otras?

Per judicar s' han de sentir las dos parts.

S' ha desistit del pensament de regalar al eminent autor de «*Gli amanti di Teruel*», lo mestre D. Tomás Breton, la casa ahont vá neixe, á Salamanca.

No hi ha dubte; Espanya sempre ha premiat al talent....

Si en lloch de donar la casa al distingit mestre, l' havessin tinguda de regalar á un torero d' hivern, verbí gracias, ja hauria sigut diferent.

BATEIG CELESTIAL.—A Villefranca (Fransa,) va caurer una pedregada tant terrible el dimars passat, que després de la funció van pesarse confits de dos y mitja lliuras de pes.

Com va caurer sense anunci de trons y sí sols per un núvol negre com una mora, va sorprendrer als pajesos ferintne un centenar d' ells y matant un noy y una noya.

¡Quinas bromas!

PUBLICACIONS REBUDAS.—*Caborias*, pessa en un acte y en vers, original del conegut escriptor D. Víctor Brosa y Sangerman, que s' estrená ab molt éxit en lo teatre de Novetats, la nit del 28 de Febrer d' aquest any.

No extranyem que fos tant aplaudida, per quant l' obra está versificada ab naturalitat y l' assumpto acertadíssim.

Hem rebut un tomo de poesias del reputat poeta reusense D. Isidor Frias Fontanilles imprés en lo acreditat establiment tipo-litografich de D. Eduard Navás, del qual ne parlarém extensament en lo próxim número.

DIVERSIONS PUBLICAS

TEATRO BRUSI.—Funció 1.ª de abono. Lo diàlech desdixat en una escena y encara n'hi ha massa: FERRANDIZ Y BELLÉS y la pessa, LOS COTXES DE TERCERA. A l' hora que vulguin.

TEATRO PUBLICIDAD.—La .... en tres actes, SE LE ALCANZA AL MENOS ZOTE; y lo apropòsit no representat fa temps LA CABEZA HÁCIA ABAJO Y LAS PIERNAS EN LA PARTE SUPERIOR.

TEATRO ESQUELLA.—La novela traduhida del francés; EL PEQUEÑA COSA. Intermedi de variacions de filabarquí sobre motius del BOBO DE CORIA.

Estreno del dato històrich, ZORRILLA SOBRE LA TOMBA D' ESPRONCEDA.

Com qu' aquesta última obra ja fá riurer prou, no sortirá l' autor en escena, encara que 'ls seus companys lo cridin.

TEATRO SUPLEMENT.—Lo drama trágich dissecat en tres pedassos, D. ENRICH DE LLEYDA.

Apesar de lo seu complicat argument aquest drama no cobra res de propietat.

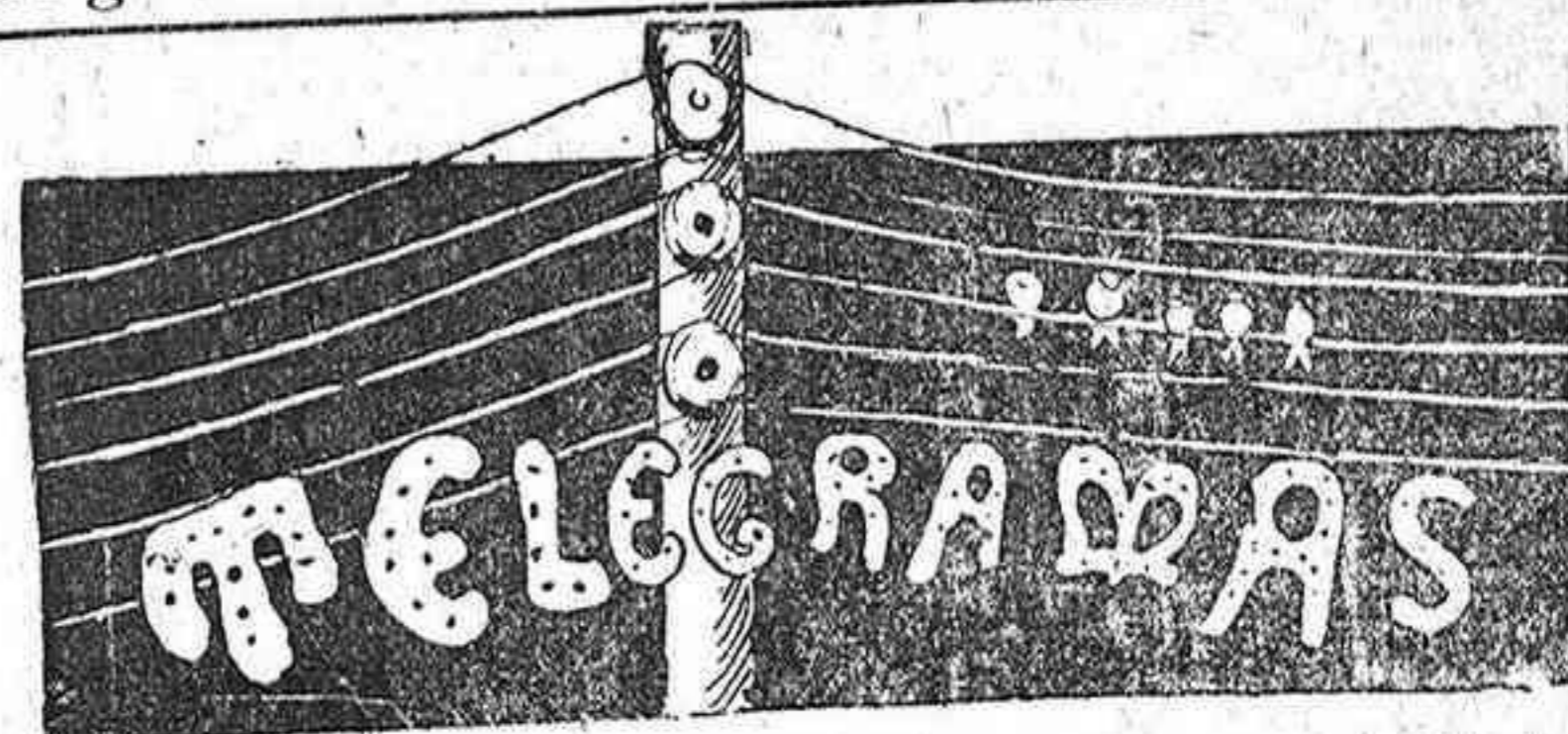
En lo mateix drama ja hi ha lo sainete.

EFEMÉRIDES

123.—Descubriment de que lo tallarse las unglas los dilluns, lliura de mal de caixal.

1849.—En *Cap de Creus* descubreix lo bacallá ab romesco.

1853.—Lo acreditat sastre En Lao, inventa los gechs de cotilla.

Toledo, 16, 8 matí.—La pirámide ja está en paper vitela. La comissió ha demanat un Medium per posarse en comunicació ab l' esperit de 'n Recaredo.

Es creu quo s' enviará á n' en Soley.

Reus, 17, 4 tarde.—S' ha trovat un altre solideo, y una gorra de pisa, no gayre suada.

Ninot, 16, 5 tarde.—Ab un' altra embestida s' acabarà de passar tot lo ví. MENTALLINA.

Avis important

als coleccionistas de la «GALERÍA DE CELEBRITATS, de LA TOMASA»

Desd' avuy podrán tenir retratos solts dels artistas junt ab sas interessants autógrafos, que ab tanta acceptació s' han vingut editant en eix periódich.

Dits retratos, s' han imprés en magnífich paper, per poderse fer un álbum artístich, y apesar dels notables sacrificis que reporta un tiratje especial, son preu será '1 de 10 céntims.

Fins avuy van publicats, los següents personatjes:

Frederich Soler (Pitarra).—Venanci Vallmitjana.—Rafel Bolumar.—Anton Vico.—Almerinda Soler Di-Franco.—Anton Carmona (Gordito).—Francisco Masriera.—Ruperto Chapí.—Medea Borelli.—Ricardo Calvo.—María Gonzalez.—Miquel Ramos Carrión.—Joseph Zorrilla.—F. Perez Cabrero.—Emilio Mario.—Lluisa Calderón.—Ramón Rossell.—Donato Gimenez y Joseph Echegaray.

Al mateix temps debém notificar que se han reimprés tots los números del periódich que s' havían agotat, per lo que podrém servir colleccions complertas, aixís com números solts.

SECCIÓ DE TRENCA-CLOSCAS

XARADA

Nota musical primera, dos-quarta un elector, Tersa-quarta nom de dona y una ópera 'l meu tot.

RAFEL MARGALL.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

1	2	3	4	5	6	7	8	9	—	Nom de dona.
7	9	4	3	2	8	6	9	—	id.	id.
7	5	7	8	2	8	9	—	id.	id.	
7	8	4	8	2	9	—	id.	id.		
6	1	6	8	9	—	id.	id.			
2	3	2	9	—	id.	id.				
9	6	9	—	id.	id.					
1	5	—	id.	id.						
3	—	id.	id.							

EMILIO SALA.

TRENCA CAPS

TALLER DE.....

Ferrol.

Formar ab aquestas lletras lo titol de un drama catalá.

S. S. S.

GEROGLÍFICH

X PI
Q AMO
NI

MANEL GARDÓ.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN LO NÚMERO ANTERIOR

Xarada.—*Tin-to-ré*.
Conversa.—*Hortensia*.
Trenca caps.—*Joseph Anselm Clavé*.
Logogrifo numérich.—*Princesa*.
Geroglífich.—*Set sastres no fan un home*.

LA TOMASA

PERIÓDICH IL-LUSTRAT Y LITERARI

Suscripció (fora de Barcelona) 2 rals al mes.

Número corrent. 10 céntims

NOTA.—Tota reclamació podrá dirigirse á la LITOGRAFIA DE RIBERA Y ESTANY, Administració y Redacció de dit periódich, carrer de Sant Pau, 56.

Lit. Barcelonesa, S. Pau, 56.—Barña.

BANYS D' AMOR

—Es per mi un bany de delicias
puig que m' estima jo sé

Mes si perdo sas caricias
ab ma sang me banyaré—

LLISSO DE SOLFEIG

—¿Que l' hi sembla la tocala,
—Home, un xiquet massa fi,
—¡Oh! es que quant toco l' Ernani,
per finuras vingui ab mi.—